

נוסח שלום עליכם

קניט עוד שאלת ידידי על אמירת שלום עליכם

בואכם לשלום • ברכוני לשלום וכו' •

שאומרים בכל ליל שבת קודש הקדוש • שמעתי מחכם אחד • שנתאכסן אלך זה כמשלש חדשים • שיש אסור באמירתן • ופעמא פעמים • ולא בשאר בזכרון מפני פירות הזמן • ובקשת להודיעך אם אמת נכון הדבר ;

תשובה דבר זה לא ראיתי כתוב על ספר רק מפני

השמועה למדתי • שדוד הקודש היו חיזה

מעשרים רק על אמירת ברכוני לשלום וכו' • מעט שאין להכניס אמלטי בינינו וצין הכורא ב"ה • ואחרי מופלג מלאתי

סמך לרצונם מדברי הרמב"ם ז"ל • הביא דבריו רצוני

הרשב"ן ז"ל בס' ענן אבות ח"א דף ו' ע"א • שכתב שאין

להכניס בתפלות שום אחד מנבראיו בינינו ובינו יתברך •

ועוד הביא מ"ש רמ"ל לא פלוג למיכאל ולא לגבריאל • אלא

לדידי את נוח ואנא עני לך • ועוד הביא משם הרמב"ן ז"ל •

שאין עושין יפה מה שאומרים • מיכאל שרא רבה • קום

ובני רחמים על עמא רבה • וכו' • וסיים ואני מודה לו

בזה • ע"ש :

ואך עכ"ז הביא דברי רמ"ל ודברי הפייטנים הקדמונים •

שמעתי מדבריהם שמבקשים מהמלאכים שיפלו

בעדיו • וכתב שם דר"ל שאין בתפלה להם • אלא לשם

יתברך • והם אינם אלא פרקליטין • כענין שכתוב אם יש עליו

מלאך מליך וכו' • שהם מזכירין זכויותיו וכו' • ע"ש :

וא"כ כ"ש בגד"ד שאומרים ברכוני לשלום • ומסיימן

ממ"ה הקב"ה • שבו מודיעים בפירוש • שהכל הוא

מאתו יתברך • שהוא מקור הברכות • ורק מפני שהם

אבות לפני עליון • לכן מבקשים מהם שיבקשו מאתו

עליו • מדך שמבקשים ברכה מהלויקים והחכמים • מפני

שהם אבותי מקום • ומליטו מקרא מלא דבר הכתיב ביעקב

אע"פ שאמר אל המלאך • לא אשלך • כי את ברכתני •

וכתיב ויברך אותו שם • [בראשית ל"ב] ואף דר"ל אמרו

שהמלאך היה שרו של עשו • ויעקב אמר לו שידה על הברכות

שברט יצחק אציו כמש' רש"י ז"ל שם מ"מ ח"א • זה אלא

דך דרש • והפסג לא יופשט • ומה גם שהודאה על

הברכות בעלמה • ברכה תתש • וא"כ ח"ן לערער על המנהג

כלל • כי יסודו כדברי קדש מאציו ישראל סבא • ודברי

הרמב"ם והרמב"ן ז"ל • פשוט ולא אמרו אלא למיגדר

מילתא • כרי שלא יעשו הסמון הבערים • לחשוב מתשבת

פגול שיש ביד המלאכים להרע או להטיב חלילה • וכן היא

דעת רמ"ל שאמרו לא פלוג למיכאל • וכו' ;

אבל בדרושינו אלה שאין מי שישוב כואח • ומה גם

בגד"ד שאומרים בפ"י ממ"ה הקב"ה • ודאי שגם

הם יודו • שמו יפה הדבר הזה עלינו ועל כל דוריתנו ;

ועוד שדבר זה נסיון ע"פ אגדה רמ"ל בשבת דף ק"ט

ע"ב • שאמרו • שני מלאכי השבת מלין לו לאדם

בע"ש מביהכ"ל לביטו • ומזכירין אותו וסר שוין ומטאמן

חטפד

הזמירות שחקטו אנשי כנה"ג זע"ה • ומנהגים נכונים ויקרים • הם • והלואי שיהנו כן גם קהלות המערב • ורנחם מערב • לפני אל מושיע ורב :

ע"ה יוסף משאש ס"ט

מחלל שבת אם מחללין עליו

את השבת אם חלה

קניח • חכם • לבב • כמה"ר משה גורט ישי' •

שלום • שלום •

שאלת ידידי על איש או אשה שמחללין שבת צפרהסייח

שחלו חוליו שיש בו סכנה • אם מותר לחלל

עליהם את השבת או לא :

תשובה דבר זה מבואר יולא ממ"ש מרן ז"ל ביו"ד

סי' רנ"א ס"א ח"ל • מי שהוא עבריין צמוד

על אחס מכל מלוא האמורות בפורס ולא עשה תשובה •

אינו חייב להחיותו ולא להלוותו • עכ"ל ע"ש • ועיי' עוד שם

צ"ל הכ"י • ובבא"ה שם ובפ"ט שם • וצ"ע • ע"ש • ובסי'

קניח • ובחור"מ סי' תכ"ה • ובכנה"ג ח"א סי' ע"כ • ע"ש •

וא"כ כ"ש שאסור לחלל עליו את השבת :

ואך היינו דוקא אם לא עשה תשובה אפי' מחמת חוליו •

וכ"ש אם עוררוהו להודות ולא רצה • חלל את עשה

תשובה מחמת חוליו • בין ע"י עצמו בין ע"י אחרים שעוררו

אותו לשוב • הייח תשובה • כמש' הרמב"ם בפ"ב מהלכות

תשובה • ע"ש • והינו כישראל כשר ומחללין עליו את השבת :

ועוד אי חומר • שאפי' אם נשתחק • שאי אפשר לדעה

אם עשה תשובה אם לא • אפי' אם אמרין שהיה

תשובה בלבו • ומחללין עליו את השבת • כמש' בש"ס דקדושי'

דף ע"ט ע"ב • האומר לאשה התקדשי לי על מנת שאני

לדיך • אפי' רשע גמור מקדשת • שמה הריהו תשובה בדעתו

ע"ש • וכ"פ מרן בא"ח סי' ל"ה סעי' ל"א ע"ש • הכא נמי

דכוחה • דק"ל ספק נפשות להקל לענין שבת • כמש' בא"ח

סי' שכ"ח • ע"ש • ונד"ד עדיף שפי • דחוקת כל אדם עושה

תשובה בטח חליו :

ואין להקשות ממ"ש הרמב"ם ז"ל בהלכות גיבוי פ"ט

ה"ג • ח"ל • כל גנב שיש לו דמים • אם נפל עליו גל

בשבת מפקחין עליו • ע"ש • משמע • הא גנב שאין לו דמים

אין מפקחין עליו • ולמה לא ? והלא אפשר שהיה תשובה ?

דין לומר דשאי הכא • דמאחר שדין מסור ליד כל אדם

להרעו בידים בכל מיסה שיכולין להחיותו ואפי' בשבת •

כמש' הרמב"ם שם ה"ז • א"כ כ"ש שאין לחלל עליו את

השבת לפקח את הגל • אבל בשאר עבירות שדין מסור

לשמים • מחללין עליו את השבת אם חלה • כנ"ל • ויש לי

אריכות דברים בזה • ואין הפנאי מסכים :

תשובה דבר זה נשפצו עליו כמה קולמוסין מרצן צמלי מריסין וגשפכו עליו כמה דיוח ונלחמו עליו בחרצ פישיוס ונחשברו עליו כמה ספרים אשר בהם אזורים ואזורים כל החלואה אשר השתרו עלו על טאר הרחיים המ' וארי לך במחנה ספר קול נעקת הרועים להרב כמוה"ר ר' ג'יני זלה"ה אשר האריך הרחיב דברי רבו הר"ג המפורסם כמוה"ר ר' צליח זלה"ה אשר ברוח מצינו ושוש חכמתו החזיק בכחא דהתיא"ה כאשר עיניך מחזיקה משרים שם מחך ל"ב וליך בתשו' הנקובה בשם לב רח"ב ז"ל עש' ;

ודע ידדי כי מדברי הגאון כמוה"ר ש"כר ז"ל המ' בספרו הקדוש המ' תשו' כ"ד משמע פשוט הצפח כחב פס"ד המ' לא הגיעו לידו דברי לב רח"ב זלה"ה המ' רק דברי הר"ג כמוה"ר ר' מאמאן זלה"ה שאמו בדיחא קשיא להפך סדרו של פולס האלג'רי וחוגי"סי והגלילות אשר נהגו בה היתר משנים קדמוניות גם לא קרא בשם מי הוא המחיר ולכן גם הגאון כמוה"ר ש"כר ז"ל המ' לא ידע את שמו וחשב עליו כי רק בשם לו"מר יחקרי' כהג' מרים הבלי שוא דשכיחי האידא' ופשוט האלו ידע את שמו כי הוא לב רח"ב זלה"ה לא הגיף את שמו רק עד ששמו את דבריו ופשוט שהיה מסכים הולך עמו להחיר ;

ואף שכן אחת שלריך טירחא והאלאה בהבשר הרחיים המ' כמוה"ר ש"כר ז"ל צפס"ד המ' עכ"ז לא יחמטס ההבשר ברוב הימים כאשר אמר אחר המ"ר מקדושת פלמחיו כי בעלי הרחיים המ' הם רולים הרבה בנקיון הרחיים היטב ואף צלל מחינת חצי דפסחא הם מנקים אותם מזמן לזמן נקיון גמור מהקמח העדבק בהם מבית ומחוץ ומחטפס ברוב הימים ומשחית ומקלקל הרחיים וכל כליה והקמח הגססן בהם ומפסידים בזה מסחרם ולכן בהגיע סר האביב שצו עומדים חצי דפסחא הם מרבים לנקות ככל אשר חמלא ידם ושצ פוחתים מכונה אחת המנשצת רוח סערה הנכנסת תוך חברים הפנימיים של הרחיים ומכצרת אותם מכל העדבק בהם ולפי שאי אפשר לומר ונקת לגמרי לכן אחר גמר ההבשר מוסיפים עוד לסחון צה עשרים שקיס או יותר מחצי דפסחא ומוכרים קמחם עם קמח של חמץ והגטחון אחריהם הוא שפושם לפסח ואף אף אם ישאר דצוק בפנמחזיה חזה דבר הוא חלוי צספק אם יפול תוך קמחא דפסחא ואם יפול הוא דבר מועט שמצטל בששים בשל פסח קודם הפסח ואין זה בכלל מבטל אסור לכתחילה כמש' הרב לב רח"ב וסלמידו ז"ל המ' בספרם המ' בראיות ברורות עש' ;

הרי לך ידדי סדר ההבשר שנהגים בו עד עכשיו בכל מקומות ממסלתו של הרחיים המ' ובטח כי לא יסונה לשולמים כי הוא דבר מזכרת אלל בעלי הרחיים להופלת פלמח כמ' מלוקץ עם אימת אסור חמון המושלת על כל איש יאד ;

ואת מה לט ליכנס בסירחית וספקות אלו הלא נסחון רק ברחיים של אצן או מים כמנהג אבותי כן כמש' הגאון כמוה"ר ר' אקאווה יס"ט בפס"ד המ' ?

החשיבה

חזופר ועוד אומרים יה"ר שיהיה לשבת אחרת כן וט' עש' ולכן כפ"ה אומר להם ברכוני לשלום וט' כמו שבנחוטו רז"ל שהרי ציתי מחוקן כהלכות לשבת ;

ואין לערער עוד על המנהג ממה שמצינו לרז"ל שבעלו אמירת התכצרו מטובים וט' אף שזכרה בש"ס כמש' רבי' ב' בל"ח ס' ג' וכתצ' הסעס מפני שכתבו הראשונים ז"ל שאין לאומרו אלא ירא שמים ומסיד שהשכינה שורה עליו אבל איש אחרינא לא משום דמיחי כיוהרא עש' וא"כ גם אמירת ברכוני לשלום וט' לא ימא' משום דמיחי כיוהרא כי שניהם בקשה ברכה ושמירה ממסרחי עליון ? מה אינו ! חדא דשאלני אמירת התכצרו מטובים מפני שהיא שייכת צכל עת אף בימות החול לכן שייך צה יוהרא דמי הוא זה ואי זה הוא בזמן הזה שיחזיק עלמו שהשכינה שורה עליו בכל עת ואפי' בשעת ימי המעשה אבל אמירת ברכוני לשלום שהיא רק משבת לשבת שאורו יתברך פרוש על כל יארי השומר שבת וזוהי גממה יתירה האמורה בדברי רז"ל כדוע צה ליכא יוהרא ואדרבה יש בה חזוק אמונה לקדושת השבת שצו השכינה שורה עליה וזאים מלאכי עליון לברכט ממ"ה הקב"ה ועוד שדבר זה הוא מנהג פשוט בכל גבול ישראל כעס כהן ודבר הזה לכל נפש לית ביה משום יוהרא לא ק התכצרו מכובדים שנחקנה רק ליראים ויחדים ולכן בעלוה מפני מעוט היראה והחסידות וזה הג' לפ"ד להשיב על שאלות כדורו בעזרת פוסה נפלאות גדולות לבדו ;

ע"ה יוסף משאש ס"ט

תשובות השייכים לפסח
מחינה בהאסילא נדרי

ק"ס איש מלחמה בדעת ובחכמה בחזרת ה' חמימה קולע אל השערה וכמלא ימא' כקש"ם כמוה"ר חיים הלוי ישמרהו אלהי כל נשמה ; [עבד אורח בעיר גרז"ף יפ"א] שלום שלום : **בישבו** החולק האיר אל עבר פני מכתבו הבדיר כלו רעף אהצ'ה וכן וכלל טוב ואף כי ראיתי פנ"ק פה מחז"ק זה ימים לא ידעתי ידעה נאמנה רק עד פתח מאמרו כי נעמו ירחמך האל ויפרוש עליך סוכת שלומו ;

שאלת ידידי אדוות הרחיים האסילא נדרי אשר צדחש שער באו ליד כעזו ספרי לדיקים שם האחר בקש שלמה לרצ' האי גאון כמוה"ר ר' אצן דנאן יע"א ושם האחד חוטפות ראס לרב האי גאון כמוה"ר ר' אקאווה יס"ט אשר חדשים מקרוב נדפסו ונחפשו צ"ד חופשי האורה ושם גלו דעת קדשם לאסור אסר מחינת חצי דפסחא ברחיים המ' וצקשת להודיעך אם דבריהם מלאו מסלות בלב קהלות ערי המזרח ואם לאו אידע לרז"מ אם יש סמכות להחיר כי הרבה נחלה אליו הידעה הזאת ;

התשובה על זה היא פשוטה לכל מבין יודע המחזות האלו.
כי בכל ערי איירופא וערי אלג'רי • אין במלוא שום מן
רחיים • רק של האסילא"נדרי דוקא • כי בהגלות כבוד
האסילא"נדרי על אדמת אלג'רי זה כשנעים שנה • רעשו
ונהרסו מפניו כל מיני רחיים הקדמונים • וספי חמו מן
בלהות • ולאסילא"נדרי להם לבדם נתנה הארץ • וכן אירע
לערי המערב • שרק זה כעשרים שנה שנאו בהם הרפתחים •
והפמידו ללם האסילא"נדרי בהיכלם • בעלו מפניהם קרוב
לחששים למאה מכל מיני הרחיים הקדמונים • ובסופם
סימם יבועל הכל • והוא לבדו יקח רסן ממשלה הטחינה •
וגם עתה מחזיקו אוחלים כל ערי המערב כל ימות השנה
ורוצם בפסח • וזלתי איזה חגשי מעשה מהי מעט ונער
יכתבם • הם שאוכלים מחזיקים רחיים של אבן ושל מים •
אשר נשאר להם לפליטה • וגם הם כחוס אוחם הרחיים
בעגלה • יאכלו עמים וישעו מסולת האסילא"נדרי ומשמט •
כי לא ישאר חן ממנו • וכל העומר לבילה אין בילה
מעבדתו • והאדם יעשה כפי יכולתו • ואין הקב"ה בל
בשרוויא עם צרימיו • להיות כמלאכו רוחות אל לזה
משרתיו • ע"כ :

שתיית המי בפסח

קס"א • עוד שאלה ידידי על ענין שתיית המי בפסח
שנחפשם יהיו מקרוב בכמה קהלות
מערי המערב • אם נמלא היתר מפורש או לא • כי ראית
רבים נוהגים בו אסור עדין :

תשובה אחת נכון הדבר שבערי המערב נהגו בו
אסור מזמן קדמון • מחסרון ידיעה גדול
ושורח • וזה כליל יו"ט אחרון נהגו לשחוט אלל בעלי
בתים יהודים • שהיו מזמנים עליו קרוביהם ובני משפחתם •
יש מחסדים שאסרוהו אפי' בשבייה • ואף צגנת
תעריב רנתי לפ"ק • ענה על ארץ מולדתי עוב"י
מקנ"אם יע"א • אור גדול מחכם אחד אשכנזי חרף ושנון •
לדיק וחסיד • מעוב"י לוד"ון הצירה בארץ בריטא"ניא •
קק"ס כחוד"ר זאב היילפערין יע"ז • והוא העיד עליו
ע"ג וצורה שאין בו שום חשש כלל • רק עלי אילן פשוטים •
ועוד איזה חכמים רשומים כחצו שאלה על זה לרבי לוד"ון
יע"א • גם להר"ב המפורסם כחוד"ר בן שמעון ולה"ה
שהיה רב בעוב"י מלרים יע"א • והיתה תשובת כלם שזה
שהוא היתר גמור אין צו שום חשש כלל • ומאוחו זמן נחפשם
היתר בכל ערי המערב :

וגם אני העיר בהיותי בעוב"י כיבל"מאר ואח"כ
ולערא"יים יע"א ובכמה מקומות בש' **תפריה**
לפ"ג • שאלתי עליו לכמה אנשים סוחרים הנקראים צעיו •
וכלם פה אחד אמרו • כי הוא עלי אילנות הגדולים בשם •
אילנות המי • וכשרולים לער האילן מעליו • הם מסבין
אותו מחמת כמטי נחשת חמין • ונשטפלים העלן על אוהם
פחי הנחשת • הם מסבילים וגזורים • ומשם טחנים אותם
בארגנים • זה גדולו ועבודתו וחול"מ • ויש מקומות שגדל

ב"הם ס"י מוכתר • ויש בנטי • ויש פחות וגרוע • הכל כפי
האדמה השמנה היא אם רזה • כמו שאר אילני פירות • ואס
בא לידי ספר אחד צלשון ער"ב נקרא בשם • אור הלכנה •
ושם נאמר בדברים האלה • עש' :

איברה רזה זמן מה שמעתי באומרים משם הריט"צ
ז'ל שכתב לאסור המי • מטעם שמבשלים
אותו בשפחות ביורות שלהם • ואחר המחילה מכבודם נר'
לי ברור שהאומרים כן • ראו ליחנק • וחלו עלמם באלין
גדול • הן מלך כל העדויות הנ"ל • הן מלך שאל יתבשל פעם
אחת • לא ילח עוד לפעם אחרת כלל • כי צבשול יושב כמו •
ויוסר צצו וטעמו וריחו • ואף אם נכסה עין השמש בכברה
ונאמין לדבריהם שכן כתב הריט"צ ז'ל • מ"מ אמריקן
בפשיטות • שבזמנו היו נוהגים לפסוח כן ולא בזמן הזה •
וגדולה מזו מלינו שכתב המג"א בל"ח סי' ס"ק יו"ד •
משם השו"ה הרשב"א ז'ל • שהכרסם נוחשין קמח עם מים
ומזלפין עליו וכו' • ועוד כתב וסוב"אק דרך לשורחו צשכר •
ולריך לסגור בחדר או לעשות מחילה לפניו וכו' • עש' • והנה
בו"ה • עיינו הרואות מנהג העולם פשוט • לאכול בפסח
הכרכום • וליח דחש לזה כלל • כי הוא רק עץ בעלמא • ואף
למפרשים כרכום שכתב הרשב"א ז'ל • הוא מה שקורין
בלשון ער"ב בשם אזעפר"אן • גם צזה המנהג פשוט לאכלו
בשסח • כי הוא רק ליני פרחים • וגדל בערי המערב בליזה
מקומות ידועים • ואוחו הבא מערי איירופא • חוסרין אותו
על עילמן איזה חסידים מערי המערב • אפי' בשאר ימות
השנה • מחשש רחוק שטוחין אותו בשומן חזיר • גם מערבין
בו חוטי בשר חזיר וגבולות יהודים מהיו ממלאים פיהם
שחוק על חששות אלו • ומה גם דתערובת זו וכיוצא בה אפי'
משה • הם גוד חקי המלכות • ויש ממונים חוקרים וצודקים
על קלקול הסמורות והמאכלים בחערובות כאלו • ועגסם
חמור • ועל כן נוהגים הרבה המוכרים בזה :

וכו לענין הסוב"אק • זה קרוב לעשרים שנה שאלתי עליו
להר"ב המפורסם כחוד"ר מרדכי'ן ג' וזה"ה •
שהיה רב בעוב"י טאג"כיר יע"א • ששם היתה מכונת
הסוב"אק שממנה היו מספיקים לכל ערי המערב • והיתה
תשוכתו אלי • שהוא חקר על זה הדק היטב • ונחבר לו
שאלן שורין אותו בשום דבר כלל • וברור שזמן הרשב"א ז'ל
הוא שהיו עושין כן מחסרון ידיעה באומות • ולא צו"ה •
וכן עמא דבר לשמותו בפסח משנים קדמוניות • ואין פולה
פה ומלפ"ק • וכ"כ הבא"ה סו"ס טע"ב עליו ועל הכרכום •
וח"ל • וז'ל שכל לפי המדינה • עש' • ויש עוד ראיות ואין
להאריך • כי בו"ה נחקפלה העולם • ונהחורה ונהלכנה
ידיעה כל דבר • ונמגלו כל הענינים גלוי נכון • ועוד על כל
שאלן תשש חערובת משום דבר צדברים אלו • ומה גם
בנ"ד בענין המי • נמלא הדבר מפורש בדברי הפוסקים
ז'ל • כמס' הבא"ה סו"ס בל"ח סי' הפ"א סק"א בדין המשקים
המוחרין בשבייה אחר ארציה כוסות • ח"ל • ולפיכך הדבר
ברור להסיר לשמות הקא"ווי או המ"ע • וכיוצא עש' ;
עוד חזה הויה להשערי תשו' צס' • תר"ג סו"ס ק' א'
שכתב ח"ל • ועיי' בשב"י שם שכתב בטי"א • שמעתי
שרבים פורשים • לפי שיש חשש רמאות שמחמסין בטי"א •
ואח"ך חוזרים ומייבשים אותם למכור • ושמה נשתמש

תחילה עם חמץ וכן שמעתי משלמים וכן רבים לכן שמו
נפשו ירחק מהם כי בפסח לרדך הרחקה עפי' עש' ומ"מ
נראה שאין לחוש לכלים שנחשבו בהם סיי"א . או נשפך
מהסיי"א לתוך המאכל ויש טהרים היחיד צטי"א שבאה מן
התגרים אשר נמדטת גדולס' וגם הבקאים מעידים שהוא
כשר לפסח ע"י שמכירים במראה וטעם וריח שיש הצל
בין סיי"א שנחשלה ונחייבשה . לבין הסיי"א הצאה מדרך
גדילה ולח שלט בה אור לבשלה כלל עכ"ל עש' :

הרי לך מפורש שהסיי"א מלך עלמו ואין בו שום חשש
כלל רק הוא עלי אילן פשוטים ואך טעם הפורשים
ממנו בפסח הוא רק משום חשש של פתיות רחוק ומור .
שחורין ומייבשין אותו ושמה נשתמש בו בחמץ . אשר אף
אם היו רגלים לחשש וז' אין בה כדי אחיה לאסרו בשבילה
מכמה טעמי וספיק ספקות שאין להאריך בהם . כי הם
גלויים לכל מבין . ואך הפורשים הם מהאשכנזים המחמירין
חימורו רחוקות בפסח כגון לאסור קטניות ואפי' גרעיני
קא"פי שמה ידמו אותם ההמון לקטניות כמש' השערי תשו'
שם עש' . וכמה וכמה חומרות כאלו כידוע . עוד ראיתי
כתוב על ספר איזי וזכר שמו כעת שכתב שהגאון צלל חיי
אדם ר"ה לאסור בפסח אף תפוחי אדמה מפני שמחמירין .
ואך מפני שפרנסת עניי רוס"א ופי"א לין היא מחפזי
אדמה לכן שלחו לי בזה"ל הגאון בעל חיי אדם . דע כי
חיי האדם הם תפוחי אדמה ע"כ . וא"כ אין לחמור על
הפורשין מהסיי"א בפסח מחשש רחוק כמ' . ואך חזק
הספרדים ודאליק צעמק שזה הוא עמק המלך מלכו של
עולם ב"ה לאסור רק את האסור . ולהחיר את המותר .
ולאסוף רק מעט חומרות בחיה דברים ידועים ולא לעשות
הסייג יותר מהעיקר . כמש' ר"ל בחבות דר"ן פ"א כפי
הבאות הגר"א זצ"ל ליון ל' . עש' . א"כ בזה וכלימה
לחוש משאות רחוקות כאלו ומה גם דב"ה גם האשכנזים
שוחים את הסיי"א בפסח כאשר העיד לנו האב"ט האשכנזי
הג"ל ועוד כמה וכמה אשכנזים עוצרי אורה וכמש' בפי'
הגא"ה"ס צ"ס' תפ"א סק"א כמש"ל כי כל המשאות צלו
בזה"ל . והסיי"א הנמכר בכל מקום הוא ב"ה ממקום גדול
חבוש בעמון חזק שלש ארוכות וז' לפנים מזו . של שופרם
חזק של עץ חזק של גמי . אשר כל זה הוא אות אמת שצ"ח
מהמקור . ואין צו שום חשש כלל ;

הראת לרעה ברור ההיתר מכל הצדדים ואין בו שום
חומרא אפי' לחסדים . ובפרט למי שרגיל צו
תמיד ומלער עלמו בפסח שלא לשחור . הרי זה מונע ממנו
שמחת יו"ט על מגן וחוששי לו מחמאת ואם מפני שנהגו
בו אסור . מנהג זה הוא בטעות אלס מחסרון ידיעה .
ואינו לרדך אפי' התרה כמש' צו"ד סי' רי"ד ובסי' רל"ב
סעי' יו"ד . עש' :

פי' לשון הש"ע

קס"ב . עוד שאלה ידידי לפרש מ"ש מן ב"ע סי'
תנ"א סעי' א' . ח"ל קדרות של חרס

וכי' . ומור להשהות לאחר הפסח להשתמש בהם בין
במיט בין שלא צמינו עכ"ל"ה . ובקשת להדיעך מה חרס
מן ז"ל . במ"ש בין במיט בין שלא צמינו דמאי ס"ד לומר ?
וכתבו בחוק הגולה חכם צ"ל ספרים :

תשובה דבר זה יסודו צהרי קדש ב"ש דפסחים
דף ל"ע"א . דאיתא בהם פלוגתא דרב
ושמואל . רצ"ל . חמץ אחר הפסח אסור בהגלה אפי'
במשהו במיט דכל אסורין שבתורה במיט במשהו . שלא
במיט בטוח טעם כמש' שם בדף כ"ט ע"ב . וס"ל ג"כ
דטוח טעם לפנ"ס אסור ולכן קאמר רב ה"ס קדרות של
חרס לריבין שביב . ולא מהני ליה שהייה אחר הפסח
וליעצ"ד ביה שלא צמינס . דרב גור דלמא איה למיעבד
צ"ה במינס . שהוא אסור במשהו לדידה . ואך שמואל פליג
עליה . וס"ל חמץ לאחר הפסח שרי ואפי' צטוח טעם .
בין במיט בין שלא צמיט היכא דליחיה בעיניה . ולכן מחיר
קדרות של חרס להשתמש צ"ח אחר הפסח . בין במינס בין
שלא צמינס . כמש' כל זה שם בגמרא וברש"י ז"ל עש' .
ופסקו הפוסקים להלכתא בשמואל . וכ"פ מן ב"ע בסי'
המ' סעי' הגו' ויובט לך דבריו בזה . ועינינו בזה ליון
גואל תחיה . חמץ כן יאמר הארון ה"ה . במהרה ובעגלה .
נאם אחיך הצעיר ע"ד אל דוק וחוג אשש ;

יוסף משאש ס"ט

כלי ברזל המצופין

קס"ג . נשאלתי נענין הכלים הנקראים בלשון
ער"ב אלמבר"אם . ובלשון
לרפה אימ"א"י [émaillé] שהם כלי מחכות המצופין .
אי מהני להגפיל הישנים שכבר נשתמשו בהם חמץ . כדי
להשתמש בהם מלה בפסח ;

תשובה וזכרתי כד הוינא סליא . שאלך מולדתי עוב"י
מכנ"ה"ס יע"א . היו אוסרים אפי' החדשים .
מחשש שמה באותו לפי י"ש חסרונת חמץ . ושמעתי שצנח
החרג"ד לידיה . החירו אותם הרבנים ע"פ עדות חכם
אחד משו"ב קולמסי"נא יע"א . זה שמו . כמו"כ רפאל בן
חביב ז"ל . שהעיד להם עדות נמורה . שהוא ידע ידיעה
צרוכה . שאין שום חשש בחדשים כלל . ושוב מחמת קטטה
שהיה בין החכם המ' ובין אחיה רצנים . צטלו עדותו וחזרו
לאסרם . באמרו שגורע להם שהחכם המ' לא מעלי . ואין
לסמוך על עדותו . ושוב נתפשט החרס במקומות אחרים .
ובשתרבו ההיתר גם לשו"ב מכנ"ה"ס יע"א . בהסכמת
הרבנים . ואך להגפיל הישנים ששתמש בהם חמץ כדי
להשתמש בהם מלה בפסח . דבר זה לא נשמע כלל בכל ערי
המערב עד ימם היום הזה ועד בכלל . כי יש ספק צלפונין
אם הוא חרס או מחסות . וכן ראיתי בפ"ת צו"ד סי' קכ"א
סק"צ שכתב משם הגאון בעל חת"ס יע"א . שיש חסרון .
ידיעה לכל העולם ממה נעשה האדון . כי הבעלי מלאכות
מסחרים מפשיהם ויש לחוש אולי מחסר נעשה החסרונות
בהחזק וכו' ולא מהני ליה הגפלה וכו' . עש' :

מי פירות

קסיד רב גדול • מנח ומגדול • וכו' • כמוה"ר
אליהו בן גיגי • נרו יאיר • לאור הבדיר •

אמן ;

שלמא דמר יסגא לעד • ורו"ל לכל הסובבים הודו •
הע"א :

רב מפואר !

בשבע החולף זרחה שמש לזקתו ומרפא בכנפיה
במכתבו הבדיר והמזהיר אודות ההוא
תלמידא • מן מן ורוב תודה • הנה עשיתו את המועל •
וה' יגמור לעוב :

ואך צשולי מכתבו ירכ זיקים כמחלה"ה • וסמוח חמיה •
אל שמועה כי באה אליו • כי אני הורתי • שהחלב אינו
בכלל מי פירות • הפך כל הפוסקים ז"ל :

אמנם ידי' אף אם כבודו עשה שלא כהוגן להוליא
מפיו דבר שאינו מחוקק ומחובל בכלטות דרך
ארץ • ומה גם פה שמשו מפי אס אחת השמועה • ועל מה
אדניה הוטעו • עם כל זה אני מתעלה לאס לרגל המחלצה
אשר לפני מלאכת שמים • ולרגל אהבת כבודו • צלי להביע
אומר כמאמץ חזק חלילה • רק אשמיע לכבודו דבר חדש
אשר לא שמעה אוד • וידרך עליו שהחייט והסוב והמטיב :
והוא ! הרי לפניך דברי רבך • הנה כקש"ת כמוה"ררה
צליח זל"ה • שהגיד לשאלו דבר בכתב ידו •
חל"ה • וחודות החלב • אף גפשו צדברי הפוסקים בהוא
כמי פירות • מ"מ נוהגים בו אסור מלמה טעמי • חר"ה • מפני
שהאידנא הרצה מוכרים רמאים מוסיפין בו מים רבים •
ועוד מפני שכל המקומות אינו מלוי לימכר רק בבקר
ובערב • והרצה בני אדם עושים מלה עשירה באלמנע היום •
ואינו מספיק מה שקט בבקר ומוסיפין מים • באשר אירע
כמה פעמים • ונדע הדבר ואסרט • ועוד נמשך ממנו אסור
חמור של אכילת בשר בחלב • שהרבה מהקהל חוברים בפסח
במלה עשירה • ומעבלין אותה במרק התציל • והרבה כתבו
אותה ושפכו עליה מרק רותח של בשר • ובכן עשו פה מחז"ק
חקקה צ"ה • המ"ל לזירה • לאסור החלב למלה עשירה •
ואפי' לסנוקות • כדי למטע רבים מעון • אלו דבריו ז"ל •
ויניעך עם כתבא דנא • בעלם ידי קדשו • למען יהיה לבך
נכון בטוח • ואך עשה חסד ומלוא רבה להחזירו הקף :

ובו מ"ך בס' טעמים להלכות פסח צ"ה קדמין • שכתב
בס' חס"ב ח"ל • חלב • אף שכתב הרמב"ם ז"ל פ"ה
מהלכות חומ"ל • שהוא בכלל מי פירות • מ"מ הרבה נמנעים
ממנו מחשש צ"ה בחלב ומוספת מים מהרמאים • ורחוי
לחש לדבר • כי הרבה מימי מי פירות יש • והתקיים עולם
המעוננים בשאר • עכ"ל :

ועוד נמלא הדבר מפירש בש"ס דפכחים דף ל"ו ע"א •
ח"ל • סימא • אין לשין את העיסה בחלב • ואם לש •
כל הפסח אסורה • מפני הרגל עבירה • עכ"ל עש"י • ופי' רש"י
ז"ל • אין לשין את העיסה בחלב כל ימות השנה שלא יאכל

ושוב בשנת חט"ב לפ"ק • בא לעיב"י מכ"ה • יע"א •
אחד חכם אשכנזי ירא וחרד משוכ"י לונ"דון
יע"א • זה שמו כמוה"ר זאב היילפערין יע"ל • והעיד עדות
גמורה • שבשוכ"י לונ"דון המ' ובכמה מקומות שדרכה בהם
קף רגלו • מהירין הרבנים להגשיל את הישנים שגשגמש
בהם חמין • כדי להשחמש בהם בפסח • כי נחברר אללם
הדבר בנ"ה • שהם ולפיוין הכל מחטות יגיהו • ואך יען כל
הקהל עשיר ורש יש להם כלים מיוחדים מפסח לפסח • לכן
לא באה שום שאלה על זה לפני הרבנים • ובכן עדות החכם
הנ"ל לא עשתה שום רושם כלל • וגשאר הדבר כמו שהיה
מקודם • כפי הרבנים ולא מהי ביהו הגעלה כלל :

אמנם צ"ה פה העירה תלמס"אן יע"א • באר
הח"פ"ד לפ"צ לשרת צקדש • גשאלתי על זה
פעמים הרבה • והורתי ולא מהי ביהו הגעלה • ושוב הגיד
לי אחד חכם זה שמו כה"ר יעקב בן סוסאן יע"ל • שעיניו
ראו להר"ב כמוה"ר חיים צליח זל"ה • שהיה מורה
להכשיר בהגעלה • וכן הגיד לי הרב כמוה"ר אליהו בן
גיגי יע"ל • שגם הוא ראה בן לרבו המ' ז"ל • וכן מורה גם
הוא להכשיר בהגעלה • כי נחלמס אללם מפי מגידא אחת •
שאין בלפיוין שום הערובת חרם כלל :

ועוד עמדתי על הדבר • ושלחתי מכתב בקשה לידידי
הר"ב כמוה"ר יעקב סופר יע"ל • לעיר מארסי"ליא
יע"א לחקור על זה אלל בעלי המטות הגדולים • והיה
תשובתו • שאחר החקירה בזה הד"ק היטב היטב הד"ק •
נחברר לו הדבר ברור גמור • שטעית לפיוין קך היא •
לוקחין כסף חי • ומהפכין אותו לטולי כמים על ידי חכמה
הימ"א • ומערבין בו כל שהוא של לבט גוון אשר ירע •
ומושחין בו אה הכלים כמושח בשאר • ומכניסים אותם לאור •
ואז הלפוי נקפא על הכלים ונעשה הכל מקשה אחת של
מחטות • וזה עשייתו והול"ה :

ועוד חקרתי הרבה על מיני הגבעים מאיזה דבר
נעשים • ובאלתי הרבה אגשים ענבים שלמדו
בכפי הספר הגבוהים של הפרפחים • וידעו דברים אלו על
צורין • והיה תשובת כלם שיה' שכל הגבעים הם עשויים
ממיני חילנות ועלים ולינים ופרקים • ואלת חיזה מינים
מעטים • שהם עשויים ממני עפר ידועים • אחר עבודה
רבה צמחה מטותה לנקותם מחומריים גסים • עד שזדרכו
בעין אבר ועופרת :

וא"כ נר' פשוט להתירם ע"י הגעלה • שאף אם נחש
לחמשה ומעוטא • שהצבע שבהם הוא מאותם
העשויים ממני האדמה • מ"מ הרי מדק ע"י מחטות ונעשה
כאבר ועופרת • שהם נקראים מחטות גמורים לענין דמהי"א
ביהו הגעלה • שאין לך מחטות בשולם שאין צ"ה חלק אדמה
כי כלם מהאדמה הם צאים • ואי אפשר שלא ישאר בהם
חלק עפרורי • ובפרט הברזל והעופרת • ומה גם בנר"ד
שאין מן הגבע רק כל דה שאין בו ממש כלל • ובכן חרתי
לארות דמהי"א ביהו הגעלה אחר רחילה יפה צמים חמין
עם אפר צ"ן כללים שלפיוין שלם • בין שלפיוין חסר מחמח
רוכ טשמי"ם • באופן שדינם שיה' לכלי מחטות גמורים • וה'
אלהים אחת • שחמח אחת • ינחט בדרך אחת • אמן :

עיה יוסף משאש ס"ס :

מסיה לתינו. שהוא החיר לעשות מלה עשירה בקום החלב.
מסעם שהחלץ איט מחמץ. ווא"ד להקום שלו. ועשו
מעשה על פיו. ואלי דברתי אלי קשות. שהרי כתב הבא"ה
בסי' סק"ג מס' הלק"ט. דהקום מחמץ. עש' הרי
דמח נמך לזה. וא"כ ראוי לאסור החלץ כדעת האוסרין
הגו'. הרי לך ידי כל האמור צעין מחמד ועד הטפחות.
להשקיס המייח לבב כצורך. ומזה רבה להודיע כל הנאים
צסורך. כי זה הוא דרך ואדך. למנוע מעון עשיר ודך.
והאל יהיה בסעודך. אמן:

קס"ה. עוד חמה מעכ"ח על אמרי לתלמידו. כי
אמירת ההלל במועדים היא דאורייתא.

גם על זה אל יחמה כבודו. כי לא אמרתי קן אליבא דכ"ע.
רק אמרתי שיש פלוגתא בדבר. כמס' הגאון צעל
ארעא דרבנן מהדורא בתרא אוח' ה'. ח"ל. הלל לדעת
הרמב"ם אפי' במועדים היו דרבנן. ולדעת הרמב"ן צס"ה
סוף שורש א' דהלל במועדים היו דאורייתא. ומ"ש בגמרא
הלל דרבנן. הוא על ימי חטבה. ועל הימים שאין היחיד
נותר בהם אה ההלל. עכ"ל עש'. וכן ראיתי אה הלעיר סס
בס' המלות. והרמב"ן ז"ל הביא כמה ראיות מה"ס ונפרט
מחמ' חנניה דף כ"ח ע"ב עש'. ואף שהגאון מוה"ר די
ליאון ז"ל סס במגילת אסתר. לגוד זכות על הרמב"ם ז"ל.
ופי' לדעתו מאמרי הש"ס שמהם השיג עליו הרמב"ן ז"ל.
מ"מ אני אומר לדעתי המעט. שהרואה צעין חרא. לבנו
יבין. שמהמעות הש"ס פשוטה. דהלל במועדים הוא
דאורייתא. כדעת הרמב"ן ז"ל. ומה גם דאף לדעת הרמב"ם
ז"ל. בעלה סס שהוא חקנת נציחים. וכמ"ס רש"י ז"ל
בתענית סס עש'. ועי' עוד בהגהות הגאון יעב"ץ ז"ל סס
צתענית. ובאור ישראל אוח' ה' הלל עש'. וזה הגראה
לקולד להשיב לכת"ר על חלונותיו. והאל יאיר עיני
בחורותיו. אכ"ר. נאס הלעיר החף חלמס' אן יע"א.
באייר היא יו"ש תפ"ח ותגל לפ"ק. עבר אל דוק וחונ
אש:

יוסף משאש ס"ט

חמץ נוקשה

קס"ו. גדול בתורה. ובידלת ה' סארה. בטון
אמרי שפר. כק"ח כמח"רר יעקב

סא"ר יחיה חיים ארוכים. טובים ומצורכים. אכ"ר:

שלמא דמר יסגא לעד

שאלת ידי במכתבך הבכיר. מה פי' חמץ טקשה:
תשובה. רש"י ז"ל בפסחים דף מ"ג ע"א ד"ה מאן
חמץ וכו'. פי' טקשה רע שאיט ראוי
לאכלה. עש'. ובמנחות דף כ"ד ע"א. פי' טקשה לשון רעוע
כלומר חמץ שפל. עש'. ורצ' חננאל סס בפסחים פי' ח"ל.
טקשה. טון עמילן של פכחים. פי' פח שששן לשאוב צה
זיהמה החציל. גמרא סס דף מ"ב. חומן של נבשים.
[פי' מין נבש עם חמדות מי טובין. סס.] וקולן של
סופרים. פי' מין דבין לעורות. סס. וקורין לו בלשון ער"ב

צער עמה. עכ"ל עש'. ואף שס"ס שס הש"ס שאס שינה
לורה הפח כעין חורא שרי. משום דמינכרא מילחא שלקך
שיט לורתן משאר פח. כדי שלא יאכל עמהם בשר. וכ"ע
רצ' הסור ורבי' ב' ביו"ד סי' ל"ז ובש"ע שס עש'. מ"מ
נוכל לחלק ולומר. דהייט דוקא צאאר ימות השנה. שאין
דרך שום אדם לאכול סעודתו צפה של מי פירות ושל חלב.
הוא דמחי ליה שיט לורה. אצל בפסח דנהג האידנה
עשירי עם והמשננים לאכול סעודתן צמלה עשירה של מי
פירות בלורה שחיה. ומה גם שהרצ' עושין לורה מלה
עשירה בלורה שאר מלות. א"כ דין הוא שגזור שלא ללוג
בחלב בלורה שחיה. מפני הרגל עזירה:

למה גם שהדבר מלך עלמו איט מוסכם. שהרי מציט
לבעל הכלב הביא דבריו רבי' ב' בא"ח סי' חס"ב.

דס"ל שהחלץ איט כמי פירות. רק מחמץ כמים. עש'. ואף
שרבי' ב' חמה עליה מהש"ס רפסחים הנו' עש'. מ"מ
לדעתי המעט טכל לפרש הש"ס הנו' אליבא דבעל הכלב
ז"ל. ח"ל הש"ס סס. אמר ליה ריב"ל לבניה. יומא קמא
[ליל ראשון של פסח שהמלה חובה צעין לחם שמי' רש"י]
לא תלשו לי בחלבא. מכאן ואילך לשו לי בחלבא. והאמרי
אין לשין אה העיסה בחלב. ואס' לש' כל הפח אסורה מפני
הרגל עזירה. [שיבא לאכול עם צער רש"י]. אלא הכי
קאמר יומא קמא לא תלשו לי בדובשא. מכאן ואילך לשו
לי בדובשא. ואיציית אומא לשילס בחלבא. כדאמר רבינא
כעין חורא. הכא נמי כעין חורא. עכ"ל. ופי' לענ"ד לסברה
בעל הכלב ק' הוא דהש"ס מקשה ברבנא לריב"ל. דלא
לבד שהחלב מחמץ. אלא אפי' אס' לא היה מחמץ. אסור
מפני הרגל עזירה? ומשי' לא חלבא קאמר. אלא דובשא
קאמר. ושור השיב לשולס בחלבא. וכדאמר רבינא כעין
חורא וכו'. ופי' רש"י ז"ל. מעט כעין של שור מותר ללוג
בחלב. דאכל ליה מיד בצח אחת ולא משהי ליה דליגש.
שגלש בחלב. עכ"ל עש'. ור"ל שלא היה איפוא. רק מערב
מעט קמח במעט חלב. ואכלו ק' עיר. ומערב עוד מעט
ואוכל. דאז אף שהחלב מחמץ. הוא לא היה משהי אותו אף
רנע. רק חקך מערב ואוכל. ובה ליכא למיחש למדי. וזהו
הגר' לקולד לתקן על בעל הכלב ז"ל:

ועוד חזה היית בספר הכלב דפוס פיורדא דף ל"ז
ע"ב. שהביא הדברים משס ה"ר יחזק וברא"ב

ז"ל. ודעסס היא דכל דבר היוול מן החי כגון רוק עכבר
וכגון חלב צהמה איט חשוב מי פירות. רק דט כמים.
ומשמע שהוא ז"ל מסכים אולך לדבריהם. עש'. ואף דסס
דף ל"ח ע"ג. הביא צעל הכלב דברי הרמב"ם ז"ל. דגס
החלב מיקרי מי פירות. עש'. מ"מ הדבר פשוט דס"ל לרצ'
ב' דבעל הכלב לא ס"ל בזה דעת הרמב"ם ז"ל. רק
כר"ל והרא"ב דז"ל. ועי' בש"ג א"ח סי' הס"ב מ"ש עוד
בזה. וא"כ לאו בעל הכלב לחד הוא דס"ל הכי. רק גם
רי"ן והרא"ב דז"ל. וא"כ אף שרוב הפוסקים ס"ל שהחלב
הוא כמי פירות שאינם מחמין. מ"מ המחמיר בזה דעת
האוסרים הנו' עליו יחולו ברכות וטובות. מאליפות מרובות
כי אין באכילה מלה עשירה בחלב צפסח שום טרך. ולא
שום ריח מזה כלל. ורק אדרבה נפקי מינה כמה חורבות
צ"ה. כמס' הרננים הנ"ל זלה"ה. ושור סח לי ט"מ אחד

קודם גור דין ומוסיפה כח בחמשים שמרי בינה שהם שמרי קדושה ופעמים שאין הלעקה מועלת כלום אם היא אחר גז"ד ונשארין בחוקם רח"ל;

עוד אמרתי בדרך רמז כי אות ט"ן היא חמשה למספר בעשרות וקודם לה אותיות **יכ"לם** ואחריה אותיות **סע"פצ** . וזו"ן היא הכנסה של ד"ג שהוא ר"ת דין גז"ד ורז"ל אמרו שם בנמרא שאפי' אחר גז"ד דין יוכל לבטלו ע"י עסק התורה כמש' רבא גזנח ומנחה אינו מתקפר אצל מתקפר הוא בד"ס עש' וזה שקמוו כאן אם לעק קודם גז"ד אזי יכ"לם המקטרג וילך לו . ואם לאו . לריך סמך גדול בהכנסת ע"ן וקריאת פ"ה בדברי תורה . ואז יולא מ"ק בדינו :

והטעם שהלכנו לרמז זה בשבט טז"ן ולא היה די בלחמ' נר' עוד לע"ד לומר ע"פ מש"ל משם הנמרא שט"י עסק התורה . מבטל גז"ד . והתורה יש בה שבעה ספרים . כמש' בשבת דף קמ"ז ע"א חלכה עמודים שבעה אלו שבעה ספרי תורה עש' . וכן פסק רמב"ם ז"ל במס' ידים פ"ג מ"ה . ח"ל בדינו עיקר כי פרשת ויהי בנחש הארון וכו' וצנחה וכו' . הפסוקים גלס הם ספר בפני עצמו . וכו' . ויהיה ספר במדבר סיני נחלק לשלשה ספרים . עס בארבעה כרי שבעה עש' . וכ"פ שם הרא"ש ז"ל עש' . ועוד אמרו בעלי המוסר ששמירת שבתות מבטלת גז"ד . והביאו ראיה לדבר ממ"ש בשבת קי"ח ע"ב אמ"ר יוחנן כל המשמר שבת דכלתו . אפי' עמ"ז דבור אלוש מוחלין לו וכו' . עש' . זלכן עשו שבעה טז"ן . להורות שאף שאין הלעקה מועלת לאחר גז"ד לבטלו מ"מ יוכל לבטלו על ידי שמירת השבעות שהם התורה והשבתות ;

והטעם שרמזו זה רק ביוזרי הים . ולא בהולכי מדברות וכו' . עיי' בגאון מהר"ש ז"ל מה שחירן בדוחק וצורך אפ"ר עש' . ולדעתו המעט נר' פשוט שרז"ל רמזו זה באחרונה שהיא מאספת לגלס . להורות שכל הלעקות במכרות ק"ה היא מותן . ועוד שיש בזה עדיפות טפי' שאף שאמרו רז"ל בספרים רובן חסידים [קדושין פ"ב] אפי"ה אין לעקס מועלת אחר גז"ד ומינה נלמד במכ"ש לבנות בראשונות ואף אם היו רומזים בראשונות . היינו מחלקים בזה :

ובמקלות פירשתי עוד אם כל זה בדרך הלצה . ע"פ מאי דאיתא בספר שחתי אלהים

ספורי מעשיות . עובדא הוה בשני בחורים שסבין בתורה ברצה מחוך בלחן והעווי . וכאשר גדלו ולא הציגה ידם לישא אשה להעמיד בנים . עזבו את למודם . ובכרו אשה קטנה לנוד בה דגים מן הים ולמטר בעיר להריות . כי צלופת העיר היו ליידיים מושטים והדגה ציוקר וירדו הים באניה . ובשך ימים והם מאוסים צ"ס ולא עלה בידם מאומה . וצ"ס השביעי עמד עליהם נחשול של ים לעצמם . וזהו רוח סערה צ"ס ואניהי תשצ"ה להשבר . ואז לעקו אל ה' מקירות לץ . ומדו מר לאחר . שאם יילס ה' וזהו הפסס . יסוצו ללמוד ולחיות חיי נער . והקצ"ה שמע לעקס . והים נח מועטו . וילא בשלום ונכנסו למדינה אחת ופגע בהם שם סוחר ערבי שטרפה דעמו . והכריחם לקטט ממנו סחורות ברבך בזול גדול ובהקפה וקט ומכרו אותם

ג"כ בשם קי"לא . [עכ"ל עש' . ורבי' גראוס ז"ל פי' שם במנחות ח"ל . נקב"ה עיסה שהוקשה . [פי' נקב"ה] ואינה לא חמץ ולא מלה . עכ"ל עש' . העולה מדבריהם ז"ל . שהוא חמץ שאינו ראוי לאכילה . וכ"כ המג"א בס' תמ"ו ס"ק מ"ז עש' . חייט עיי' בס' תמ"ז סעי' י"ב וצ"ח"הט שם ס"ק מ"ז . ודין תערוצתו עיי' בנח"הט שם ס"ק מ' ע"כ :

שבעה נוגין הפוכין

קס"ז . עוד שאלת ידידי להודיעך מה עמס נכסנו

במחזור החג יאמרו גאולי ה' וכו' . שבעה טז"ן הפוכין . א' קודם פסוק יורדי הים באניות וכו' . ב' קודם המה ראו מעשה ה' וכו' . ג' קודם ויאמר ויעמד רוח סערה וכו' . ד' קודם יעלו שמים ירדו סהמות וכו' . ה' קודם יחגו ויטשו כשכור וכו' . ו' קודם וילעקו אל ה' בנר ללם וכו' . ז' קודם שופך נח על מדיים וכו' : **תשובה** טעמא דמילתא כפ"ו רז"ל במס' ר"ה דף י"ן ע"ב ח"ל יורדי הים באניות וכו' . עשה להם סימניות . כאכין ורקין שבתורה . לומר לך לעקו קודם גז"ד נעמן . לעקו לאחר גז"ד אין נעמן . עכ"ל עש' . ופי' רש"י ז"ל סימניות צ"ן פסוק לפסוק יש סימנין הפוכין מה [רש"י טז"ן הפוכה] אכין ורקין באין לדרשא למעט את הדבור כאכין ורקין שהם מיעושים . לומר לך בכל שעה שנעקו אל ה' בנר להם יוליאם ממנוקותיהם . אלא ח"כ לעקו קודם גז"ד . עכ"ל עש' . וכן פי' רצ"ה חננאל שם . עש' :

והנה מדברי הש"ס לא משמע שהסימנים הם טז"ן הפוכים . גם לא משמע שהם שבעה ורש"י ז"ל הוא שהדיעטו שהם טז"ן הפוכים . ואף לא הודיעט כמה וכפי מספר הכתובים המכרים שם בנמרא משמע שהם רק ששה והם . א' יורדי הים . ב' המה ראו . ג' ויאמר ויעמד . ד' יחגו ויטשו . ה' וילעקו . ו' יורדו לה' חסדו . עש' . וכן נמלא דרש"י ששם פי' מלצ"ים ז"ל על סהלים . שכתב שהם ששה טז"ן הפוכין עש' . ואף בעלי המסורת כתבו שהם שבעה טז"ן . ולייט איהם על שבעה פסוקים שהביא כח"ר . ופשוט שקי היתה הציגה לפניהם צנמרא . ועליהם ראוי לסמוך כי וקדוקו ברבה צ"ח . וכן נמלא בנמה ספרים מדויקים . וכן הוא במנחת ש' עש' :

וזאת לריך להודיע . כי כפי' רש"י על סהלים המדפס צמקראות גדולות דפוס וואר"ש . נמלא כחוב ק' ויש סמניות צפרשה ו . כלומר צמניות בל"ד הריש"ן הפוכין . ובאין לידרש כמו אכין ורקין . עש' . ודברים אלו פשוט שהם מושטים . כי לא חזר צ"ס מקום רק טז"ן הפוכים . כמש"ל :

והטעם שזמרו לסימן זה רק בלוח טז"ן ולא בלוח אחרת . לא נמלא כחוב בשום מקום . ולדעתו המעט נר' לומר בדרך רמז . כי אות טז"ן רומזת טו"ר וע . טז"ן שמרי בינה . וזו"ן שמרי עומאה . שמחאה מהס כל דין קשה כדוע . ולכן פעמים שהלעקה מבטלת אותם אם היא

ר"ל דשעה דברים נאמרו בחבוס חסר אוכל חסר משקה חסר משה חסר אשה חסר צנים חסר חרות עש חחח היא המטקה שיש לו של חסרון שעה דברים הגו ;
וכן בחולה אמרו ר"ל במס' ברכות דף ק"ז ע"ב שעה דברים סימן יפה לחולה פסוס זעה שלשול קרי שנה מלס וכלה יליך החס מקראי עש ולכן חסר בהם אות וא"ו מחיבת ממלכותיהם לומר שרוב המטקה בא לו מחסרון שעה דברים הגו ;

וכן ציורדי הם גלע"ד הטעם כי לפעמים יהיו להם שני מטקות רעב ושכנת הם ולפעמים תהיה להם רק מטקה אחת של שכנת הם חקא והאוכל יהיה להם לפקדון הרבה ולכן כמנהג חסרה וא"ו שאחר הק"ף כדי שנקרא אותה שני קריאות אחת ממלכותיהם בחולס הק"ף שהיא לשון רבים שני מטקות ואחת צקמ"ן הק"ף וליר"י החי"ו שהיא לשון יחיד מטקה אחת ולכן הוסיף לה וא"ו צחחיתה שהיא צמקוס או [כמו ומכה אביו ואמו] לומר שיש צוה שני אופנים או שני מטקות או מטקה אחת ומכלס יילס ה' פ"כ ;

אלה מועדי קודם התפלה

קס"ט עוד שאלת ידידי כי שמעת מחכם אחד שחמה הרבה על אמירת אלה מועדי ה' קודם התפלה בימים טובים שהיא נגד פסק הש"ע בא"ח סי' רל"ז שאין להפסיק צ"ן גאולה לתפלה עש' ועוד אמר החכם הגו' שאין לדעת זה לאמירת השכניט משום דחומין זה האומר את עמו ישראל ושמירה וגאולה חזא היא וכן ביו"ט חומין זה הפורס סוכת שלום וכו' ועל ירושלים וכו' דבאי מעין גאולה וכו"ש שאין לרמות זה לאמירת יראו עינינו משום שחוסה בה המיד ימלך עלינו מהרה לעולם ועד שאין לך גאולה יותר מזו שימלך עלינו מהרה לעולם ועד ולא כן אמירת אלה מועדי וכיונא זה שאין בהם שום רמז גאולה דהיי דהוו הפסק זה תוכן דבריו ובקשת להודיע דעת ;

תשובה ובר זה הביאו רצ"י הסור בא"ח סי' רס"ז לפעין אמירת ושמו דני ישראל וכו' קודם התפלה בערבית וכח דהא היא מעין גאולה פ"ד אמרס ז"ל אס ישמרו ישראל את השב"ע גאלין עש' והגאון צעל כה"ג בסי' תפ"ז הביא משם אות אחת דראה מחמיהן על אמירת אלה מועדי וכו' והוא ז"ל נתן טעם לזה ולאמירת וכו' שמחמס וכו' בר"ה ולאמירת כי ציוס דהא יכפר עליכם וכו' ציוה"ך לומר שבוכות שמירת המועדים ותקיעת שופר וטס כפור גאלים ג"כ וא"כ הוו מעין גאולה עש' זה מה שיש להשיב לכת"ר על שאלותיו צעזרת הפודה את ישראל מכל צרותיו וכימי ללחמו מארץ מלרים יראט פללותיו אכ"ר ;

עיה יוסף משאש ס"ט

סס ביוקר גדול ושלמו את חובס וחזרו לבתיכם מלאים כל טוב ינשאו נשים והולידו צנים ובטת הרבה וקיימי את החורה מעושר בהשקט ובשלוה פ"כ המעשה ;
וזהו הרמזו בשב"ע טר"ן הגו' כי ט"ן רומח למר החורה שיש בה חמשים שפרי בינה והיא ג"כ חרגוס של דג להורות כי הבחורים הללו השליט מר החורה שבעה ימים והפכו אותו לזידת דגים וירדו הם בלילות עם עשי מלאכה במים רבים ואז המה ראו מעשה ה' וגפלותיו צמולה שהדחית עליהם את הם ויאמר ה' ויעמד על הם רוח סערה ותרוםם גליו יעלו שמים וכו' יחוננו ויעטו וכו' ואז וילעקו אל ה' בלר להם וממלכותיהם יילס ועוד עשה ה' עמהם נס אחר שהיה שופך צח של גנפין וסרוף הדעת על נדיבים ויתעס בחוה לא דרך שמכרו להם הרבה סחורות במעט כסף ובהקפה ואז וישנב כל אחד מהם שהיה אביון מעויר וכל אחד נשא אשה וישם כלאן משפחות יראו ישרים ושמחו וכו' מי חכם וישמור אלה ויתבוננו חסדי ה' וזה הגרלה לקל"ד להשיצ לבטרו על זה ;

שנויים במזמור הגו'

קס"ח עוד שאלת ידידי להודיע טעם השנויים שיש במזמור הזה השטי האחד הוא בכולי מדברות ויורדי הם אחר וילעקו בל"י ובחבוסים וחולים אחר וילעקו בוי"ן ועוד שנית אחר בהם יושעים ובחולכי מדברות אחר יילס וביורדי הם אחר יולאים עוד בכל הספרים המדויקים וכן צספרי המסורת נמלאת תיבת ממלכותיהם קמא שכולי מדברות כמנהג כהלכה מלאה צשי וילי"ן אחר לז"י וק"ף ואך בחבוסים ובחוליס חסר צשיהם אות וא"ו שאחר לז"י וביורדי הם הוסיף וא"ו ברישא וחסר וא"ו שאחר הק"ף מדוע ולמה כל השנויים הללו ;

תשובה של השטי של וילעקו וילעקו כתב הגאון מלצ"ס זצ"ח שהעקקה בל"י גדולה מזקה ציו"ן ולכן כתב וילעקו בכולי מדברות וביורדי הם כי הם מסוכנים ומלמערים יותר מחבוס וחולה והלעקה צ"ה היא גדולה מעומקא ולבא וכחצ עוד שהללה גדולה מיושעים ולכן כמנהג ג"כ בכולי מדברות והגאון אגב סידדן בעבדות הקדש לא דק צוה שפיר שכתב שס ביורדי הם כתב הללה עש' ולא כן הוא כי ציורדי הם כתיב יולאים והטעם נר' לע"ד כי פיקר התאשה מסכנת הם היא הליאה מהם ליבשה וכל עוד שהוא ציס אינו מוכנסה שגול למרי כי לצו חרד בכל רגע פן ינשצו עוד רוחות רעות וכן בחצות כתיב תרסי יושעים יולאים כי יש מאסר שהוא במקום אורה וכענדו אחר יושעים יש מאסר שהוא במקום חשך וללמות וכענדו אחר יולאים מחשך וללמות לאור עולם ;

ועל מה שחסר אות וא"ו מחיבת ממלכותיהם של חבוסים גלע"ד שכל לרמות מ"ש בס' ברכה ה' דף ג' משס

פירוש לשונות הש"ע

ק"ע · **חכם** · **לב** · כהנ"ר רפאל הכהן יס"ו ·

שלמה דמר יסגל לעד :

שאלת ידידי במשכנך הכהר לפרש לך מ"ש מרן
בש"ע א"ח סי' תע"ב ס"ז בלוק שבסדקי עריבה
וכו' וספיף שאחריו היו בו שני מלאי זמרים וכו' · ולדעתך
כל מק"ש אחר :

תשובה פשט דברי הש"ע ק' הוא · בלוק שבסדקי
עריבה · צ"ן עשוי לחזק צ"ן אינו עשוי לחזק ·

אם יש כוונת במקום אחד חייב לבדור ואם אין כוונת במקום
אחד · או יש חלוק · אם הוא עשוי לחזק בעל דמיונות · ואם
אינו עשוי לחזק חייב לבדור · שהכלי מלרפו · והואסף עוד
בש"ע · שאחריו היו בו שני מלאי זמרים וכו' · ואיירי בעשויים
לחזק · שאין יש חלוק ג"כ · דכל שאלו ינטל החוש נטלין עמו
ה"ל כוונת במקום אחד וחייב לבדור · ואם לאו אין צריך
לבדור · דבטלי במשוען · ואם אינו עשוי לחזק בכל אופן חייב
לבדור · כמ"ש בש"ע · וזהו פשט דברי הש"ע · ואך שורש
הדברים ע"פ הגמרא הוא ארוך ביותר כמ"ש רבי' בעור
ורבי' ב"י שם ע"ש · ואין לאבד בו זמן · כי לא שייך בו"ה
כלל דמלך הדין והמנהג חייבים לבדור אפי' פחות מכוונת
בכל אופן שהיה · כמ"ש הש"ע שם סק"ה והח"י ס"ק י"ז ·
ע"ש · והש"ע חמה על מרן ז"ל למה כתב האי דיןא כל
עיקר · והולך ליישב בדוחק · וגם הגאון בעל עט"ז הירן
בדוחק ע"ש :

קע"א · **עוד** שאלת · על מ"ש מרן ז"ל בסי' תנ"א
סעי' כ"ז ח"ל · שפדו שללו בו שפוט

בפסח מותרין אע"פ שמקודש לו בו בשר מלוח ממלח שלא
בדוק · ובת"כ מורס · מיהו אין להחיר רק בדיעבד עכ"ל ·
וקצ"ה לכת"ר מה האסף מורס ז"ל והלא גם מרן ז"ל איירי
רק בדיעבד כתב שללו בו · ולא כתב לולין בו ? · עוד
שאל כבודו מהו הטעם להחיר :

תשובה · פעמא דהחירא הוא · כמ"ש המרדכי ז"ל ·
שהוא מקור לרין זה · ח"ל · לפי שטעם

החמץ שהיה במלח נחבטל קודם בפסח · והואסף וכתב ח"ל
וכן דגים שקורין הערי"ע או בשר מלוח בחורף שלא בדוק
המלח מן החמץ · מותרים בפסח מזה הטעם · וכן מלחתי
בשם ר"ב פלסוי גאון ז"ל עכ"ל ע"ש :

הנה א"כ משעמיה דמר וממ"ש עוד בדגים ובשר מותרים
בפסח גר' ברור ולכתחילה קאמר · וא"כ גם מ"ש

שפדו שללו בו · פירושו הוא לכתחילה · לפי דק"ל · חמץ
שנחבטל קודם הפסח מותר ללכלו בפסח אפי' לכתחילה ·
דאינו חחר ונישור בפסח · כמ"ש בסי' תמ"ז ס"ד ע"ש ·
והיא היא מ"ש מרן כהן שפדו וכו' · כמ"ש הש"ע ס"ק ל"א ·
ח"ל · שפדו וכו' · כאן פסק הש"ע לקולא כדעיה ראשונה
לענין חחר ונישור · עכ"ל ע"ש · והמ"א בס"ק כ"א כתב ח"ל
ואף להחליק' בסי' תמ"ז ס"ד הכא מורו · שאין כאן חמץ
יחזק עכ"ל ע"ש · הכי לך מפורש דהחיר זה אפי' לכתחילה

הוא · וא"כ מ"ש שללו · פשוט שע"פ מעשה שכל לידו כתב
כן · שכן היא הדרך בכמה מקומות בדברי הפוסקים דתנו
לישנא ע"פ עובדא · ודינא הוא אפי' לכתחילה · וכן ה"חא
בחולין דף קי"א · דגים שללו בקטרה של בשר מותר ללכלם
בטוח · ופירשו אוה"ה אפי' לכתחילה · כמ"ש רבי' ב"י ביו"ד
סי' ל"ה בשם בע"ה · ע"ש · והכא נמי דכוהה · ולכן כתב
מורס שאין להחיר אלא בדיעבד · להורות נתן שפי' שללו
כתב מרן היא לכתחילה וכמ"ש :

כלים הנקראים לפורצ'ליין

קע"ב · **עוד** שאלת ידידי אם יש סמך למנהג הרבה
בעלי צמים שמשתמשים בפסח בכלים
הנקראים לפורצ'ליין · שגשגמשו בהם חמץ בשאר ימות
השנה · כי אומרים שהם עשויים מזכוכית :

תשובה הפר"ח ז"ל סי' תנ"א · כתב משם שכת"ה ·
שאע"פ שמונה העולם להשתמש בפסח
דישנים לפי שמחזיקים אותם ככלי · זכוכית · מ"מ אין ראוי
לעשות כן · כי הרד"ב ז"ל אסר · כי בדרם בלש וילאה
מהם שלהבת בדרך הכלים הבלועים · ועוד שקלם והכניסם
במרק והוסיפו על משקלם · וכ"כ הגאונים ג"כ שדינם ככלי
חרס · וכן ראוי לנהוג · ע"ש · וכ"כ בשו"ג וז"ל א"ה בסי' המ'
בשם המרדכי ג"כ ע"ש :

ג ! מחשש שמא נשתנה הדבר למעליותא דו"ה · לכן
חקרתי עוד עליהם הרבה אצל הבקיאים · ואמרו
שאף המין המוכרז ודיקר שבהם הוא מעורב בחפץ סינא ·
וכן היה שדקט המושבחים שבהם בלש והולילו המורות
ע"ש · כמ"ש הרד"ב ז"ל · ובכן אנו מורים בהם אסור ברור
כשאר כלי חרס · וא"כ ראוי לכבודו למלא פיו טובחת ·
באונה ונחת · לאותם בעלי צמים השוגגים בזה · ומחזה
שדי יחזק · ע"כ :

קע"ג · **עוד** שאלת לך מ"ש ה"ח"ה בסי' כה"י
תנ"ח סק"א ח"ל וכתב המ"מ והאופה

בליל יו"ט אסור לאפות מלוח ספקיה · עכ"ל ע"ש · ולא
ידעת מה המה מלוח ספקיה :

תשובה הם מלוח יחרות שחופן מספק שגוף תשכר
אחת מהשלש של הסדר · וכן מפרש בהב"ה הם

בסי' תע"ה ס"ק י"ט · ח"ל ובמדינת אלו נוהגים לעשות
מהעיסה ארבעה מלוח · וקורין לרביעית מלה ספיקא · כדי
שלא יאירע תקלה בלוח מהן · לוקחין אוה"ה · עכ"ל ע"ש ·
וכו מה שיש להשיב על שאלות כח"ר · והאל פני קדשו ממנו
אל יסתר · ונתלים על אויביו ימטר · ועינינו החיונה דן · ישי
שופט ושופר · צמחיה חמץ :

ע"ה יוסף משאש ס"ט

דאזאל גינה וחורבה וכו' לא אסרו לשאוב בשבת אלא ע"י גלגל שמוחך שממלאים בו הרבה בלא שום טורח אומי להשקות צו גינחו וחורבתו בשבת כמש' רש"י ו"ל שם בנמרא ע"ש וכו"כ שם רבי' ב"י ע"ש אכל ע"י דלי שיש בו טורח הרבה של מליי כמה וכמה דליים להשקות גינה וחורבה וכו' לא גזרו רבנן ולדעת ר"ת שם בנמרא והרא"ש ורבי' הטור שם בסי' של"ח אפי' ע"י גלגל קטן שרי' דלא גזרו אלא בגלגל גדול ע"ש וא"כ האידנא דליכא למיחש למירי וגם שאיצת מים היא רק ע"י חטטה קטנה של פתיחת הלבזו שפותחו והולך לו והוא עושה את שלו לאט לאט א"כ אין שום אסור באיצת מים בשבת לפשיית מטה וגם אסור הכנה ליכא בזה הן מלך שאין כאן בוס טורח רק פתיחת הלבזו וגם אוחס מים חזו לשחיה ולרחילה לבו ביום וכן ראיתי להר"ג בסי' תכ"ה שהחיר לישראל לשאוב דלי או שנים בשבת לנורך מלח מלח ע"ש ולדעת המעט גם לשאר מלח ברי' כמש' וא"כ הגח להם לישראל כי יש להם על מה שיסמוכו ומ"מ אין מורין קן בפומי רק ע"י נ"י דוקא כמש"ל ;

שבת הגדול

העיר שאלת ידידי למה לא חקנו רז"ל להאזיל ספר שני בשבת הגדול ולקרות בו פרשת החדש הזה שמוצרת מענין הגם של לקחת ק"פ צעור שהיה בו גם גדול ואף שכבר קרינו אותה בשבת החדש נכפול אותה בשבת הגדול מפני הגם שנעשה צו ? דבשאלת שאר שבתות לא חקנו בהם ספר שני מפני שפרשת המוספין של שבת אין בה רק שני פסוקים אכל בזה דאזאל הרבה מה לקרות קורין ושוב גם על שאר שבתות הקשה כבודו ונחיל מפרשת החמיד כמו בר"ח ? ;

תשובה קושיית כח"ר ונחיל מפ' החמיד בשאר שבתות כמו בר"ח כבר קדמך בה המרדכי במגילה פ' בני העיר בהנה' ולא חירן כלום ע"ש ואף הב"ח בל"ח סי' רפ"ג כתב שאינה קושיא כלל מפני שהקנה הגאונים במוספין היא שהמפסיר יקרא בחוצה היום דוקא ובר"ח אע"פ שמחילין צ"פ החמיד מ"מ הרביעי של חובת היום קורא רק ובראשי חדשים שהיא חובת היום וא"כ בשבת שאין בחובת היום רק שני פסוקים אי אפשר לו לקרות בחוצה היום דוקא עכ"ד בשני לשון כדי להציק בטוב ע"ש וכן חירן הס"ז שם ע"ש ובלבושי שרד שם : **ואך** לדעתי המעט אין זה חירון כלל אחר המח"ר מקדושא עלמחוס חורא דקושיית המרדכי היא שיתקנו ק' להחיל מפ' החמיד דמה אסור יש בזה ועוד דעדיפא דגם פרשת החמיד היא מחובת היום שכלל שבת מקריבין חמידין ומוספין כמש' הרמב"ם ז"ל בהלכות חמידין ומוספין פ"ד ה"ט ע"ש ;

ואני אומר שאפשר שמפני קושיית המרדכי ה' לכן האסף רבי' הטור בסי' רפ"ג טעמא אחרינא מפני שאמר הקצ"ה לאברהם אע"ה חקנתי להם סדר קרבנות

כלי זכוכית נשברים

העיר בזמנינו זה נראו בעליל כוסות של זכוכית שאינם נשברים אף אם יפלו על קרקע של אבנים ומעת ראותי אחס עליה בדעתי שיש בהם תערובת חיזה חומר מחיי שהיא המדבק חלקיהם למטן יתלכדו ולא יתפרדו ובכן חקרתי עליהם הרבה אכל כמה בקיאים ואמרו לי שיש בהם תערובת כסף חי ושפרת שכל ידם מדבקים חלקי הזכוכית זה עם זה גם איש זרוע אחד ראה לבדקם בדקה מעלייא והפיל כוס אחד על שן שלע חזק בחמתו כחו ונשבר והיה לרסיסים ולקחתי חתיכה אחת ונחתי אותה בלחץ ונעטפו ממנה שפות קטנות כל שופרת וא"כ ברור הדבר שדינם ככלי מחכות ואם נשתמש בהם חמץ לריבים הגעלה להשתמש בהם צפסח כן נראה לע"ד פשוט ; **ירמ** ;

מים שלנו

העיר חכם מפואר כהה"ר דוד סוסי יס"ן שלום שלום ;

שאלת ידידי אס מותר לשאוב מים צערב שבת בין השמשות כדי לעשות מלוח בליל מולח שבת וכן אס מותר לשאוב מים ביום שבת בין השמשות כדי לעשות מלוח ביום ראשון ;

תשובה ובר זה ערוך מאתמול בדברי השוסקי ז"ל כמש' הלא"ה בסי' תל"ה סק"ד ובש"ח ע"ס סק"ג ובתשו' בית יהודה חל"ח סי' נ"ז ושם במנהגי ארז"ל דף ק"ח ע"א סעי' ז' ע"ש ובברכ"י שם ס"ז ע"ש והעולה מדבריהם הוא כאשר אכתוב מוריס והולכים ולכתחילה ראוי לשאוב צליל חמישי ואם שכת מחירים לשאוב בע"ש קודם צ"ן השמשות ואך צ"ן השמשות של ע"ש ושל יום שבת אט מחירים בשעת הדחק או בשביל בעלת פוטלים ישראלים עניים לשאוב ע"י נ"י דוקא ;

ואך הרבה מהקרא מחירים לעלמן לשאוב ע"י ישראל אפי' בשבת קודם צ"ן השמשות וכן שמעתי שכן הדבר פשוט צאחה קהלות ואין להרהר אחריהם כי יש להם סמכות רבות הן מלך דעשיית המלח ביום ראשון היא בהכרח יותר משאר ימים מפני שהפועלים עובדים צוריות מאחר שרצו כל יום השבת דמאס זה מחיר הש"ח שם בשם שו"ח בית אפרים לשאוב הישראל עלמו בע"ש בין השמשות ע"ש ועוד דעדיפא דעיקר אסור שאיצת מים בשבת הוא משום גזירה שמא ימלא לגינחו ולחורבתו או ימלא צריכה למישרי צה כיתמא כמש' צעירובין דף ק"ד ע"א ע"ש והיא דליכא לא גינה ולא חורבה וכו' שרי לשאוב מים בשבת כמש' מין בסי' של"ח סעי' ז' ע"ש וגם מפשטות הש"ס וה"ע שם משמע ברור דאפי' היכא

היקרים של שנת הם מונחים בקפסא לכבוד המועד . גם המאכלים אינם טובים כמו של שאר שנתות . כי הכל מקמין בהולאה כדי להוסיף בלרבי מועד . ודברים אלו הם מפורסמים בכל העולם . וא"כ ברין הוא לקרותו שנת הקטן לפי שהוא קטן בכל ענינו . ולכן משנין שמו למעלותא לקרותו שנת הגדול . ומפני כל זה אי אפשר לומר שטויה זו ספר שני לקרות זו פ' החדש כמא' כח"ר :

העז . עוד שאלת ירדני על מי יש לו שניים חדשים של זהב וזכסף ועלם . שאלוה בהם חמץ כל ימות השנה . היאך יעשה בפסח האם לריכים הכשר . וכילד הוא הכשר :

תשובה זה ימים רבים ראיתי כחוצ' בספר הגדה של פסח . משם האון בעל שד"ח שיש שלם מחלוקות בדבר י"א שאינם לריכים שום הכשר . רק הדחה ושפיפה בעלמא . וי"א שגריכים הנעלה . וי"א דלא מהי ליה שום חקיה . וספר שד"ח אינו מלי אלא לעמוד על עיקרן של דברים לדעת סברות וראיות הפוסקים . המ' . והספרים הנמלטים אחי במחלתי לא דברו בזה מילומה :

ואך פוק חזי מאי עמא דבר . של בעלי השניים החדשים רוחנים אוחס ומנקים אוחס היטב ביום י"ד ואוכלים בהם מל' . כדעיה קמייחא שכתבו לעיל משם השד"ח . ולדעיה המעט נראה שהיא הלכה מחמה טעמי חז"ל כי החמץ שאוכלים בהם הוא פושרין קרוב לטון . לפי שאי אפשר לאדם לאכול דבר חס בפיו . וגם לשחזוק חמלא שאין אוכלין בהם דבר שהוא פושרין רק לפעמים רחוקים כגון דייסא וכיוצא . שאין אוכלין אותם רק פעם אחת בחדש . או למרבה בשבוע . ורוב החמץ שאוכלין בהם שהוא הפח הוא טון לגמרי . וא"כ אין בולעים כלום . ודי להם בשפיפה . ואף אם נעשה עמנו פתיים להאמין בדבר שאי אפשר להיות שלפעמים אוכלין בהם חמץ בדבר חס הרבה שיכלע בחוכם . הרי קי"ל דכל כלי הולכין בו אחר רוב חשמשו . וכיון שרוב חשמשו בלון . סגי ליה בשפיפה . כמא' מרן בא"ח סי' תנ"א סעי' כ"ה . עש' :

ואין לומר דלע"פ ע"י דוחקא דטחינה שטוחן בהם המאכל וגם זה אינו . חז"ל . דלא אמרינן כן אלא בדבר חריף . כמא' ביו"ד סי' ל"ה . וכמ"ס הח"י בסי' תמ"ז ס"ק ט"ל . עש' . וגם בדבר חריף היינו דוקא ע"י דיכה שהיא בחזק יד . כמא' הח"י שם עש' . מא"כ בטחינה השניים שאינה בחזק כמו הדיכה . ועוד מלינו להאמין בעל אשל הברהם שכתב שם בסי' תמ"ז ס"ק . דהואיל והמים אמור בבוסר אינו נדחק בדיכה עש' . וזה אפי' שהמים של הבוסר הם חריפים ג"כ . אפי'הם מצטלים חזק הדיכה . וכ"ש בדר"ד שהשניים הם מלוחלחים תמיד ברוק הפה . ועל הרוץ יש מרק ומים ושאר משקים . ואי שכתבו כח דוחק הטחינה . ולא בלעי כלום :

בזמן שקורין אותם לפני מעלה אני עליהם כאלו הקריצום לפני . ומחל להם על כל טונותם . ובמוסף של שנת אין קרצן לכפר שכלם עולות . עכ"ל עש' . ור"ל מאחר שאין בקריאת קרבן מוסף של שנת שום כפרה . אין להטריח על הגבור יוחר :

והברכ"י בחא"ח סי' רפ"ג כתב . דהעולה שנת הקשה על זה . שהרי העולה מכפרת על עשה ? . והתחבר כתב עליו . דאשתמיטו מיניה דברי החוס' בביתא . שכתבו דמוסיפי שנת אין מכפרין כלל . עש' שהאר"ך : **ועוד** כתב רבי' ב' שם משם החוס' טעמא אחרינא . ח"ל . לפי שאר"ך להפסיד בכל שנת מענינו של יוס' ואי קרינן בשל שנת . א"כ יהא לרין להפסיד בדרליק מיניה . והיינו בשנת . וא"כ יהיו כל ההפטרות מענין אחד . עכ"ל עש' . והפרישה שם כתב עוד טעם אחר בשם הר"ן ז"ל . והוא דחוק לדעתי . עש' :

ולענין שנת הגדול . נלע"ד הטעם פשוט . מפני בעיקר הנם היה בשנת גדול שחל בו עשור לחדש . שהוא היה יום לקחת ק"פ במלרים . ורוב השנים אינו בה בעשור . לכן לא חקנו בו ספר שני :

ועוד מפני שפעמים יבא י"ד בניסן בשנת . ולרין למחר התפלה כדי לאכול את החמץ מרס זמן אסור . ואם היו מחקקים שני ספרים . היה מוכרח לאחר בתפלה . ואפשר שזולגו באסור חמץ . ולכן לא חקנו אף בשאר בניסן שאין י"ד חל בשנת . אטו זה :

ועוד . וכי טעם זה של קריאת שנת הגדול מפני הגם וכו' . הוא מוחלט ומוסכם לכל הפוסקים ? . הלא כמה פוסקי' לא ישר בעיני קדשם . מחמה סתירות שמלאו בו כמא' רבי' ב' . והב"ח והח"י וכל האחרונים ז"ל . וכל התורנים שחרנו הם דחוקים . כאשר יחזקון המעיין בדבריהם ז"ל . ובשביל זה נחתו טעמים אחרים לדבר . הרב ש"ל הכי' דבריו בעל אור ישראל אות ש' שנת הגדול . כתב . לפי שהיו מאחרין הדרישה בשנת זה עד סמוך למנחה ונראה בעיני העם כיוס גדול ואריך . לכן קרו ליה שנת הגדול . כמו שקורין לכפור . לומא רבה . עש' . ועוד כתב משם האבודרהם כי נקרא גדול מפני שבו נגטו ישראל בלוי הראשון ונכנסו למלוא עש' . ועוד הביא משם המנהיג משה שהתפלל דמאחר שהיו מדברים בלשון ארמי . היה להם לקרותו . שנתה רבה . ולכן אמר . מפני שמפטרין בו וערבה דכתיב בה הגה אחי שולח לכם וכו' לפני צוא יוס' ה' בגדול וכו' . לכן קרו ליה שנת הגדול . כמו שנת חזון . שנת טובה . וכיוצא בהם עש' . והע"ז בסי' ח"ל כתב עוד מפני שהיה בו מקח וממחר במלרים בלקחת ק"פ . וכל הטעם לשמות שאין בו קדושה כל ק' . לכן קרו ליה שנת הגדול . עש' . וצ"ל קול יהודה להב"ה כמנהג עיינא ז"ל בדרוש לשנת הגדול כתב . לפי שבאותו היום נודעה גדולה משה רבינו ע"ה על ישראל . שכלם כאחד קיימו את דבריו והכניסו עמלם בסכנה לקחת ק"פ . לכן נקרא שנת הגדול . עש' :

וצעיר אני אמרתי אענה חלקי . שהוא כמו קדושה רבה . מפני שהוא ווסא . בדרך סגי נהור שקורין לסומא . לפי שבשנת זה כל הבנים רקים ממלשות נאות וכו' . כי הכל לצון וממון מפני חש חמץ . גם המלצושים

ועוד שבעלי השמים הלו • רוחאים אחס חמיר במים ובורים פס כמה סממנים הידועים להם • שהם כמו אפר • דטון • טעם לפנס כמש' מרן ו"ל ציו"ד סי' ל"ה ס"ד • והפ"ת שס סק"ז ע"ש • וטון • טעם לפנס שרי בפסח • כמש' מרן בסי' תמ"ז סעי' יו"ד ע"ש • וא"כ הכי ניקיטין דלא בעינן ליה שום הכשר • אפי' הגטלין וחורין • והמחמיר להגטלין אס לא יתקלקלו • תבא עליו ברכה • והקבועים בפסח חמיר • פשיטא דדי ליהו בשטיפה והדחה ע"י בוריה ושאר סממנים הידועים לרחיצתן • ולענין אכילת בשר בתלב נמי דינא הכי • כן נלפ"ד כדעיה קמא שכחבנו משם השד"ח כ"ל • וא"כ יבא לידי איזה פוסק בדבר בזה אודיע לכה"ר :

הע"ח • עוד שאלה ידידי צענין האוק"אר כי בשנה שעברה מלא איש יהודי בחוך הפסח חתיכת פת בחוך חתיכת לוק"אר גדולה • ושהוא כל העיר על זה • ויש שלא שהו שום לוק"אר בשאר ימות הפסח • ויש ששחו רק מאותו המין העשוי חתיכות קטנות מרובעות • ועשה שאל כבודו כ"ל יעשו בשנה זו • ומי הוא המין הכשר בלי ספק :

תשובה בזמן הקודם רבים וכן שלמים נכחו בענין שתיית האוק"אר בפסח • יש מחסרון ידיעה מאיזה דבר נעשה • ויש מחשש תערובת • ונכחצו על זה כמה פס"ד • כמש' בספרי האחרונים המודקשים • ואשר עדין המה בכחוצים • ורוב ערי המערב היו חוסרין כל מין לוק"אר והיו שיתין הקא"פי בדבש דבורים • או ע"י אכילת תמרים • טשך מהתמרה • וגומע מהאק"פי • ובז"ב הכירו מין האוק"אר העשוי כקמח דק הנקרא בער"ב לוק"אר אלכ"ס • כי אמרו שזרע להם כי זה דן וניק מכל הערובות • ובשנה אחת בלא היה נמלא בשופע המספיק הגיון הלזה • התירו כל מין לוק"אר ע"י סנין קודם הפסח • יאוצ' כאשר ראו שאין כשאר במסגרת שום דבר • התירו אותו כמות שהוא בלי סנין • כונו שהוא האידנא ההוא פשוט בכל קהלות ישראל לשהיה כל מין לוק"אר • כי עלה לעין כל שאין צו שום חשש כלל • ונס איזה קהלות שהיו טהגים אסור בלוחם המינים העשויים כקמחים וכבלות חזרו לשוחס • כי טעם מנהגם הקודם לאסור • היה רק מחמת חשש שמא בלא צספינה פס שקיס של קמח • ונחשדו בהם קמח מנקצי אריגה השקיס • ושיב נחבדו להם שאין בתשאו זו ממש • הן מלך שהאידנא אין בא שום קמח בספינות מאיי הים • כי צכל עיר יש מכוונת ר וי"ס התספיקים קמח לבני עירם ויותר • גם בעלי הספינות אין מערבין סחורה עם סחירה • רק כל מין טהנים אותו במקיס מיוחד • גם האוק"אר הלזה • הוא בא בשני שקיס עבים זה בחוך זה עשויים מצנר שאריגתו דקה • ובכן נהגו כל המון ישראל לשחות אח הכל • רק שמהדים שלא לקנות מהחתיכות שמוכרים קמח • וכן מורים להם • וזאת איזה אנשי משה ועמר יבחס • הם שנהגו לשחות רק מין האוק"אר

העשוי בדפוס • זה רק מלך החומר דוקא • כי מדינא הכל מותר :

ומה שהרעישו צמחנכם קדוש בשנה שעברה • על פת שנמלא צחתיכת לוק"אר • אין זה אלא לעקת חמם מההמון הרקיס ועניי הדעת • ואין להשגיח בהם • ולא לשמוע שריקות עדריהם • כי הם קלי הדעת כגשיהם • וכי בשביל חתיכה אחת שנמלא בה אסור • נאסור אח הכל • האם גם צחתיכות לוק"אר שייך הנקרא • איש אחד יחטא ועל כל העדה יהיה קקס • הלא עיני בשר למו שלא מלאו בשום חתיכה אסור • רק בזה :

ואם חששו חששא רחוקה • שמא נפלה אותה חתיכת פת חוך היורה הגדולה שהיה האוק"אר מחבשל בה • וא"כ נאסר הכל • גם בזה הודיעו שהם עניי הדעת אפי' צמלי ועלמא • כי היורות שמבשלים בהם האוק"אר בעלי המכונות • הקפנה שבהם מכילה יותר משני אלפים ליטראות של לוק"אר • נאסר שמענו ומדעם • וא"כ בטל טעמה קודם הפסח באלף אלפים :

ועוד דעדיפא • שאם נפלה הפת חוך היורה הגדולה • הו אפשר לה בעולם לישראל בעין • רק הייתה ממוחה חקף מרוב עולם רחית היורה בלא הגדולה כאלו של נהיגם :

ועוד שאתר נמר בשול האוק"אר חוך היורות הגדולות • פוחחין לו לגורות נחש הקבועים צשולי היורות מהחז"ז • ובראשם מסננות דקים ומהם יולא האוק"אר ויורד כמים עד נקבי הדפוסים • וגקפא ונעשה מוקשה אחת צכל דפוס • וא"כ אם נפלה הפת חוך היורה • הין ילזה אותה חתיכה מנקבי המסננת הדקים • הא לא ודאי פשוט וברור שהפת נפלה רק חוך הדפוס הקטן של אותה חתיכה הנקרא בלשון ער"ב קא"לצ וא"כ היא דוקא שגאברה • והכל שרי :

ובז אירע זה הרצע שנים צככר הכמון • שאחד מלא חתיכה פת • ואחד מלא אגן • ואחד ספר • שמלא פעם אחת מפחת ברזל • ופעם מלא טוס וטריח סדוק ופגוס • והצקיקאים אמרו • כי לפעמים רחוקים • אחר שנמלאים כל הדפוסים מהיורה הגדולה • ינאר להם איזה דפוס שלא הספיק הנשאר ציורה למלאו • ובכן משלימין אותו מן הצא בידם • אגן או ברזל וכיוצא • דברים דלא חזו לתשמיש • ואיזה פעם תהיה חתיכת פת מלויה בידם ומשלימים בה מלאכה • ודברי שכל הם • וא"כ אין לאסור הכל בשביל אחד • ובכן התרטו אח הכל • ורק אותו שנמלא צו חתיכה הפת אסרט לשותו צמועד • ואפי' להיחזו בציתו אסור • דילמא אחי ציה לידי חקלה • רק התרטו לו ליחט לאחד מהגויים מכיריו אס הוא ציום טוב • ואם אירע כן בחול המועד ימכרט לגי • מפני שאיט נמכר ביוקר בשביל בליטת החמן שבו • כמש' מרן בסי' חס"ז סעי' יו"ד • בדין תרעולות מבושלת שנמלא צה צפסח חסה מבושלת • שמוחר למכרה לגוי מטעם הג"ל ע"ש • וכן אורה וק"ה כמובר"שן וע"א • כמש' בס' בית יאודה צמנאי ארג"ל דק ק"ח ס"ט • בתבשיל הנאסר בפסח במשהו • ע"ש • וזה מה שיש להשיב לכבודו • בעזרה עושה נפלאות גדולות לצדו • הוא יתן עלינו מאדו • לממן צלב שלם לעצדו • וישלח למ משיח צן ישי עצדו • במהרה בימינו אמן :

הצער ע"ה יוסף משאש ס"ט

העניח